

Poštovani gospodine Šprajc!

Veoma cijenimo Vaš rad. U Vašim zanimljivim i lucidnim komentarima prepoznavali smo pravdoljubivog i čestitog čovjeka. Vjerujte, nije kurtoazija i nije nam potrebno pisati takve ocjene ako tako i ne mislimo. Međutim, potrebno nam je to reći samo zato da Vam velimo kako smo jučerašnjim komentarom (utorak, 27.travnja) na Dnevniku HRT-a neugodno iznenađeni, pomalo i skamenjeni, jer Vaš komentar niti je bio praveden niti istinit. Ne vjerujemo da ste to napravili iz niskih pobuda, iz onih iz kojih se mjesecima vodi jedna nečuvvena propaganda protiv radnih ljudi u javnim službama. **Vjerujemo da ste to napravili zato jer iskreno i vjerujete u to što ste izrekli.** Nećemo ulaziti zašto je to tako, ali rado bismo Vam ukazali da o problemu niste cjelovito informirani, a niti ste ga dobro razumjeli.

- **Kao prvo, apsolutno je neprihvatljiva, netočna, štetna i deprimirajuća Vaša tvrdnja da "plaće zaposlenih u javnim i državnim službama dolaze od onih koji još rade u realnom sektoru, a njih je preostalo 700.000 i svakim danom ih je sve manje, oni moraju zaraditi plaću za sebe pa zatim za 250 tisuća javnih i državnih službenika."**

Radnici koji rade u realnom sektoru ne zarađuju plaću za medicinsku sestru koja u noćnom dežurstvu presvlači bolesnika u fekalijama. Ona teškom mukom za sebe zarađuje svoju plaću. Isto vrijedi za zatvorskog čuvara, vrhunskog kirurga, nastavnika u školi, asistenta na fakultetu...Svi radnici u državi pune državni proračun iz svoje plaće na način da odlaze u trgovinu i plaćaju PDV koji čini pola proračunskih prihoda. To rade i radnici koji primaju plaće na državnom proračunu. Također, oni plaćaju i sve druge poreze. Dakle, to je netočno već na tehničkoj razini. Ne znam da li biste isto rekli i za radnike na Televiziji. Da li zato što Televizija ubire pristojbu od građana (oblik fiskusa) za Vas, Zorana Šprajca, netko drugi zarađuje Vašu plaću?

Možda ste mislili političko-ekonomski, tj. da se nova vrijednost stvara samo u gospodarstvu, a ne i u javnom sektoru za kojeg se kaže da je potrošnja. Taj je koncept ostao u hrvatskoj svijesti iz prošlog sustava. Tako je pisao Karl Marx. Po njemu postoji baza i nadgradnja. Na Zapadu nikada tako nisu shvaćali niti obračunavali nacionalni dohodak. Njega svi stvaraju: i nastavnik kada piše na ploči i policijac kada čuva sigurnost i radnik kada proizvodi vijke i, zanimljivo, i Zoran Šprajc kada vodi Dnevnik. Možete li zamisliti tu bazu, taj privatni sektor bez obrazovanih ljudi. Možete li zamisliti privređivanje bez sigurnosti koju daje policija. Sve trgovine ili banke bile bi svako malo pljačkane, a tada ne bi bilo niti proizvodnje jer ne bi bilo prodaje.

Dakle, gospodarstvo i javne i državne službe su organska cjelina koju se u stvarnosti ne može razdvajati. Razdvajanje toga je posljedica ideologema kapitalističke klase, koju prenose mediji i koji stvaraju virtualnu sliku stvarnosti, a na koju se čak i ljudi poput Vas daju naljepiti. Medicinska sestra treba gospodarstvu, ljudima a ne samoj sebi.

- **Kao drugo, treba vidjeti kakvu to pravdu zagovaraju sindikati javnih i državnih službi i je li to uopće pravda ili kako ste vi rekli „da susjedu crkne krava“?**

Sindikati javnih službi zagovaraju upravo suprotno od onoga što ste naveli. Sindikati javnih službi predložili su (nisu zahtjevali) da **svi zaposlenici koji dobro stoje** budu **dobrovoljno** solidarni s ljudima koji su u gospodarstvu izgubili ili će izgubiti posao, koji ne primaju plaću ili koji su već morali smanjivati plaće. Pitanje za cjelokupnu javnost glasi: treba li s tim ljudima i s tim dijelom gospodarstva uopće netko biti solidaran tako da se odrekene dijela svojih primanja u korist npr. povećanja naknada za nezaposlene, u korist fonda za neradni petak ili na neki drugi način kako bi se očuvala radna mjesta? Ako je odgovor da ne treba nitko biti solidaran onda to vjerojatno ne treba niti jedan radnik u javnim službama? Ako je odgovor da se trebaju odricati samo neki, valjalo bi vidjeti zašto bi to trebala medicinska sestra, ili vrhunski kirurg ili zatvorski čuvar, a ne bi trebao službenik u financijskoj industriji, radnik na željeznici, elektroprivredi ili svagdje drugdje gdje se dobro posluje ili čak, štoviše, ostvaruje ekstra dobit. Zar i oni ne bi trebali biti solidarni sa svojim susjedima rođacima i bračnim drugovima koji će se naći na burzi rada?

Znate li da je prosječna plaća na željeznici 13% veća od prosječne plaće u obrazovanju, a na željeznici imate 43% radnika s osnovnom školom a u obrazovanju 80% radnika s fakultetskom diplomom? Sic!

Znate li da je ukupno prošle godine bilo 1,5 milijun zaposlenih. Od toga je 250 tisuća ljudi u javnim i državnim službama. Oko 350-450 tisuća ljudi je zbog krize nastradalo, bilo da su izgubili posao ili ne dobivaju plaće ili su im plaće bitno smanjene. Što je s preostalim 800-900 tisuća ljudi? Oni svi dobro posluju, jer da nije tako urušila bi se država. Recite npr. zašto bi zaposlenici u Gradu Zagrebu imali božičnicu od 1500 kuna a policajac bi trebao izgubiti svoju božičnicu. **Zašto uspješni dio gospodarstva ne bi dao sredstva u visini planirane**

božićnice u navedene fondove za neuspješni dio gospodarstva? Dakle, o čemu govorimo? Govorimo o čovječnosti.

Kakav je Vaš odgovor na prethodno pitanje? Vaš je odgovor da dobrostojeće gospodarstvo ne bi trebalo biti solidarno s loše stojećim gospodarstvom zato što je u gospodarstvu izgubljeno 70.000 radnih mjesta. Ali zaboga! DA! Stradao je dio gospodarstva, i to onaj za kojeg više ne postoje narudžbe? To je cijena kapitalizma i tržišne ekonomije. **Trebaju li se javne službe stisnuti u takvim okolnostima? Apsolutno DA!** Ali ne samo javne službe, već i državna poduzeća i svi drugi **koji mogu!** Uočite razliku. Javne službe su učitelji a državna poduzeća su npr. željeznica, šume, ceste i elektroprivreda. Mediji paušalno govore o javnom sektoru, ne radeći razlike. Javni sektor je sve ono gdje država ima prste. I tamo gdje je maćeha (prosvjeta) i tamo gdje je majka (državna poduzeća). Ne uzeti u obzir tu razliku znači ne razumjeti problem.

Vi ste svojim komentarom poslali sljedeću poruku u ime nezaposlenih i loše stojećeg gospodarstva: Vi javni službenici ne smijete tražiti od svih drugih da postanu solidarni s tim nesretnim ljudima, jer je to logika "neka susjedu crkne krava". Nije tako, gospodine Šprajc. To se zove drugačije. To se zove socijalna pravda i društveni obzir. Vi ste svojim prilogom, razumjeli to ili ne, zagovarali zapravo egoizam (doduše, vjerojatno, na plemenitij motivacijskoj podlozi). Ako je to prevladavajući sustav vrijednosti, koji i Vi Vašim prilogom propagirate, dopustite, onda ćemo i mi biti egoisti, i ne damo niti božićnicu i regres u korist nesretnih ljudi u ovoj zemlji. Jednostavno: kada to ne daje urednik Dnevnika, onda to ne da niti sindikalni čelnik. Paradoksalno, jedino smo mi u društvu spremni na odricanja. Pitajte sindikate državnih poduzeća jesu li na to spremni.

- **Treće, Vaši podaci o plaćama su netočni, a pri tome ih niste niti ispravno interpretirali.**

Razlika između prosječne plaće u državi i prosječne plaće u gospodarstvu je znatno manja, jer ovaj podatak koji ste koristili podatak je FINE koja nije uključila bankarski i financijski sektor. Nadalje, niste uzeli u obzir kvalifikacijsku strukturu. Naime, s obzirom na kvalifikacijsku strukturu razlike su očekivane i normalne, i štoviše one su, suprotno vašim interpretacijama, na štetu visokokvalificiranog kadra u javnim službama. Rezultat: kadrovska devastacija u upravi. Štetne posljedice toga trpíte Vi, kao građanin, a da to ne znate.

- **Četvrto, Vaš komentar temelji se na jednoj pogrešnoj perspektivi koja Vam otežava razumjevanje problema, a koja je inače široko rasprostranjena u hrvatskom medijskom prostoru. Njena slabost je u generalizaciji koju ste i Vi napravili.**

Postoje navodno dva sektora: jedan je privatni sektor kojemu je loše, i javni kojemu je dobro. Istina je da dijelu privatnog sektora ide jako loše. Dijelom zbog objektivnih razloga: kriza, pad narudžbi i uloga države u vidu nelikvidnosti. Dijelom zbog subjektivnih razloga: nesposoban menadžment. Istina je da dijelu javnog sektora ide jako dobro: javna i državna **poduzeća**, na potporama poreznih obveznika. Istina je da dio radnika u javnim i državnim **službama** veoma lagodno dolazi do svoje nevelike plaće (radnici sa sss-om) ali istovremeno nedostaje stručnog i kvalificiranog osoblja koje radi daleko iznad normale (u zdravstvu i državnoj upravi). Smanjenje ljudi u javnoj **upravi** je potrebno, ali mora se prepoznati tko je taj višak, zbog čega i koje funkcije država zbog smanjenja broja ljudi neće obavljati. U već odavno devastiranim javnim **službama** teško ćete naći taj višak. Država bi trebala reći koje to službe misli ukinuti građanima zbog želje kapitala da smanji javnu potrošnju.

Zaključio bih: ako su zahtjevi da jači u krizi trebaju pomagati slabije bogohulni i velikom dijelu Hrvatske neprihvatljivi i zaposleni u javnim službama mogu biti jednako tako sebični. Osim ako Vi ne držite da paraziti u javnim službama žive na grbači građana i ne trebaju imati nikakva prava.

Nadam se da nećete zamjeriti. Ovo smo Vam napisali da biste bolje razumjeli problem u želji da Vas i dalje uvažavamo kao ozbiljnog i zanimljivog voditelja.

Srdačno Vas pozdravljam u ime sindikata javnih službi,

Vilim **Ribić**, predsjednik Velikog vijeća Sindikata znanosti